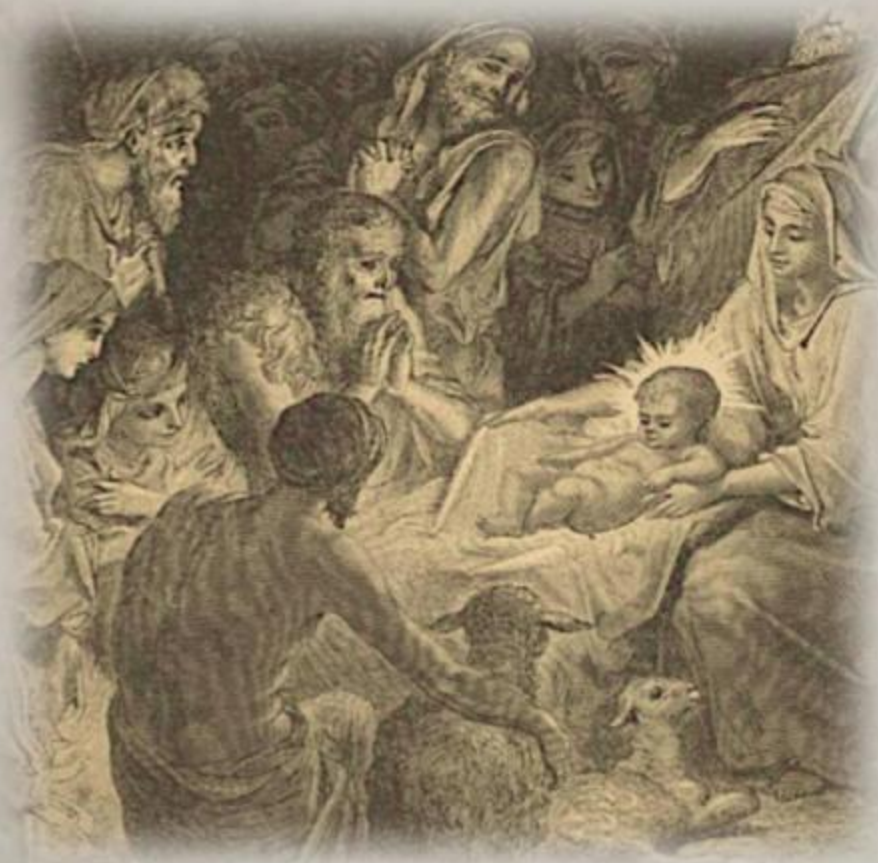

Christ

THE MYSTERY OF GOD

**God's Message of
Forgiveness & Reconciliation**

Randolph Dunn

Cristo - u Misteail Ku

Tuméen Randolph Dunn

Capítulo 1.

U ts'ook k'iinil le sukbenilo' je'el bix u ts'íibta'al ti' Génesis 1:26-27 leti'e' "Ts'o'okole' tu ya'alaj Dios, 'Ko'ox beetikwíinik ichil k-a'alike', ti' t-ba'ax k-kuxtal, yéetel ka p'áatako'ob tu yóok'ol u kayil le k'áak'náabo' yéetel le ch'íich'o'ob ku taalo'obo', yóok'ol le ba'alche'obo', yóok'ol tuláakalyóok'ol kaab, yéetelyóok'ol tuláakal le ba'alo'ob ku péeko'ob tu jáal le lu'umo'.' Bey túuno', Dios tu beetaj wíinico'ob tu p'i'isil, je'el bix u beetic Kue'; xiibyéetel ko'olel tu beeto'ob».

Compiler' Comentario: Le sukbenilo'oba' jela'an ti' tuláakal u uláak' ba'alo'ob bey wíinike'

beeta'anyéetel le ba'axo'ob ku ya'alik Dioso', je'ex u beetik le imageno'. Wíinike' ma'jump'éeel copia exacta ti' Dios. Wíinike' beeta'ab bak' yéetel k'i'ik' ka'alikil Dioso' leti'e espíritu santoo'. Comenta u ts'o'okol.

K'uj tu ts'áaj Adányéetel Eva chúumuk u yala'ab u sukbenilo'ob utia'al gobernaryóok'ol kayaantal dominioyóok'ol leti'. Leti'e' tu ya'alaj ti' Adán ka meyajnakyéetel ka u kanáante. «Yuumtsil Dioso' tu ya'alaj ti' le máako', «le ba'axo'ob kawa'alike'ex ti' je'el ba'alak che'ilyaan te' jardino', ba'ale' ma' unaj a jaantik u yich u che'il u k'aj óolalil le utso' yéetel le k'aaso', tumen le kéen a jaante'exe' yaan a kíimil» (Génesis 2:16-17).

Comentario: Dios tu ts'áaj máak le Buka'aj u ba'al utia'al elegir.

Le K'aasilba'alo' tu ch'a'aj u formail juntúul kaan utia'al u túuntik u yóol Eva. «Le ko'olelo' ka tu yilaj u yich le che'o' le che'o' ka'ach ma'alob utia'al janalyéetel ki' u book ti' lewich, ka xan deseable utia'al u náajaltik na'at, leti'

tu ch'a'aj wa jayp'éele' ka tujaantaj. Ts'o'ole' tu ts'áaj xan jujuntúul ti' u yíicham, leti'e' tia'an ka'ach tu yéetele' ka tujaantaj». (Génesis 3:6).

Le máako' tu yu'ubaj u tuus Satanás u yéeyik ts'íibolalyóok'ol le obediencia bey u xu'ulul u beel juntúul máak tojyéetel u jatik le íntimo relación disfrutó yéetel Dios, u creador.

Ba'ale' ma' u yu'ubik u t'aane' yaan ba'alo'obyaaan u yilyéetelyaan ba'ax ku yúuchul ti'e', le

k'ebano' ma' tu páajtal u yila'al tak ken u aktáant máak ken u aktáant máak Dios. Tu este caso, le consecuencia ka'ach inmediata. Leti'obe' luk'sa'abo'ob ti' paraísoil junp'éeel lu'um tu'ux ku

beeta'al ba'alo'obyéetel k'i'inamil. K'uj tu ya'alaj ti' le kaano' " Tumen ts'o'ok a beetik le ba'ala', maldecido teechyóok'ol tuláakal le ganado yéetel tuláakal le ba'alche'obo' k'áaxo'ob! Teche' yaan a gatear ti' a nak' yéetelyaan a jaantik juuch'bil tuláakal k'iino'ob a kuxtal. Ka yaan in

ts'áaik enemistad ichil teechyéetel le ko'olelo', yéetel ichil a descendencia yéetel u leti'; leti'e' yaan u aplastar a pool, ka tech yaan u golpear u tacón.

Ba'ale' K'uj yaan ka'ach jump'éeel plan utia'al u restaurar lewíiniko'obo' ti' le noj áantajilyéetel le relaciónyéetel HIM.

Comentario: Yéetel le k'eban, ka'ap'éel Adányéetel Eva bino'ob separados ti' Dios yéetel

k'a'abéet u reunidos yéetel leti'. Le reconciliacióna' yaan u k'áatik jump'éeel sacrificio perfecto

utia'al u k'ebantalo'ob. Le sacrificio perfecto aparentemente jach jump'éeel referencia ti' Dios ku suutikuba'ob humanos utia'al u le sacrificio expiatorio utia'al u k'ebanyéetel tuláakal le uláak' máako'ob ku taalo'ob.

Noé «Tumen Noee' ka tu ya'alaj ti' ba'axo'ob ma' u yila'al ba'axo'ob ma' ila'aki', tumen kilí'ich saajkilile' tu beetaj jump'éeel arca utia'al u salvartik u láak'tsilo'ob. Yo'olal u feje' tu ya'alaj ma' ma'alob leyóok'ol kaabo', ka k'uch u k'ub u yóol ti' le toj kuxtal tu táan Dioso'». (Hebreo'ob 11:7).

Diose' tu ya'alaj ti' Noé ba'ax unaj u beetik utia'al u salvartik le máaxo'ob toj u kuxtalo'ob utia'al ma' u kímlo'ob te' k'a'aytajo'. Ba'ale' duda le k'iino'oba' t'aano'ob parecían u inusuales Ba'ale' leti'objach

explícitos. Noé je'el u páajtal u incluso cuestionado bix juntúul cheemo' meentik chéen ti' jump'éeel bin yano'ob che' exactamente jachchowak, Kóoch yéetel ka'analyéetel chéen jump'éeel ventana yéetel

joolnajo'posiblemente je'el salvar leti'yéetel u láak'tsilo'ob. Chéen ba'ale' káaj u beetik tu séeba'anil tu séeba'anil tu ya'alaj ti' u maasil ba'axo'obje'el u taasik le ba'axo'ob ma' ma'alobtak tu beeto'obyéetel

k'ebano'obo'. Ka ts'o'ok u ts'o'oksa'al Noé yéetel u láak'tsilo'obyéetel u láak'tsilo'obe' ooko'ob te' arcao' yéetel Diose' tu beetaj u yokol le ba'alche'ob ku yijital u yik'al utia'al u yokol ichil le arcao'. Ka'aj ts'o'ok u k'alal K'uj le joolnajo', tu je'ek'abtaj u fuentesil le taam yéetel u ventanailo'ob le ka'ano' utia'al u búulul

le lu'uma'. Ka' k'iin yéetel wi'inal, le ja'ilo'ob abated. Ka ts'o'oke' Noé, u láak'tsilo'obyéetel le ba'alche'obo' jóok'o'ob ichil le arcao'.

Noé' tu séeba'anil tu beetaj jump'éeel altar, tu k'ubaj jump'éeel sacrificio yéetel tu adorartaj Dios.

Comentario Comentar: Chéen ti' seis capítulos ti' leyáax áanalte' le Biblia ts'o'ok k ilik óoxp'éeel situaciones tu'ux le máako'obo' ma' u yu'uba'al u mandamientos Dios, sustituir ti' leti'ob utia'al u ts'íibolalo'ob; juntúule' ma' tu yu'ubaj u t'aan tumen jach ki'imakchaj u yóol lewich yéetel

ba'ax u k'áat u beeto'ob u na'ato'ob, juntúul ma' tu yu'ubaj u t'aan tumen ku ts'áaik jump'éeel k'u'ubul, jump'éeel acto de adoración, lelo' ma' jach ki'imakchaj u yóol ti' K'ujyéetel jump'éeel múuch' ma' tu yu'ubaj bey le tuukulo'obo' yéetel u yóotik u tuukulo'ob ka'ach k'aas

continualmente. K'uj ka'ach disgustado ti' Amal óoltaj, juzgando u ba'alo'ob xu'ullsa'al u estándar, xu'ullsa'al u t'aan. Jump'éeel Dios justo, u creador, estableció le consecuencias tu tukultaj k'a'abéet utia'al u meyajo'ob. Comenta u ts'o'okol.

K'áat chi'oba'

1. K'eban ku yúuchul ken juntúule' ku ts'aik ti' u k'aak'as ts'íibolalo'ob?

Jaaj ____ Ma' jaaji' ____.

2. Le ba'ax tu ya'alaj K'uj ti' Caín "wa ka beetik ba'ax ma'alob" ma' tu ka'ap'éelil Caín u yojel ba'ax Dios

le bin yano'ob(s) u k'u'ubul K'uj
k'áato'ob.Jaaj ____ Ma' jaaji' ____.

3. Le fe ti' Noé ti' Dioso' e'esa'ab tumen le ba'ax tu beeto'.
Jaaj ____ Ma' jaaji' ____.

4. Diose' tu cha'aj ti' le máako'ob ma'atech u kanáantko'ob le k'aj óolal ti' leti'o'

- a. ___ Yanak a tuukul depravada
- b. ___ Chupyéetel k'asa'anil
- c. ___ Yaan u calumnias, insolenteyéetel arrogante
- d. ___ Ku beetik u mina'an u yóolmáak, mina'an u puksi'ik'al, yéetel u ch'a'abal óotsilil
- e. ___ Tuláakal le ba'axo'ob ts'o'ok u ya'ala'alo'

5. Tuláakal le máako'ob ti' u k'iinilo'ob Noéo' tu yéeyajo'ob utia'al u seguer u kuxtalo'ob k'aas.

Jaaj ___ Ma' jaaji' ___.

Capítulo 2.

U Promesa K'uj.

Tarae' u taata Abram. Ka ts'o'ok u beetik u nojoch máakAbraháne', Diose' tu beetaj junp'éel promesa ti' Abrán. "Yuumsile' tu ya'alaj ti'Abrán 'P'at a lu'uma', a kaajal, yéetel u yotoch a taata yéetel in bin te'

lu'umyaan in we'esik ti' teeche. Yaan in beetik a ti'jump'éel nojoch kaajyéetelyaan in bendecir teeche, yaan in beetik a k'aaba' nojoch, yéetelyaan a beel jump'éel bendición. Yaan in bendecir le máaxo'ob ku bendecir teeche, andwyver maldecido ti' teeche yaan in maldecir ti' teeche tuláakal le tuláakalyóok'ol kaab yaan u bendecidos ti' teeche.

3) Diose' tu k'exaj u k'aaba' Abrahán ti' Abrahán le ka tu ya'alaj ba'ax ku ya'alik u núup yéetel leti'. Beytuno, Abrahame' tu p'ataj u yotoche' ka bin tu lu'umil Canaán.

Compiler' Comentario: "Tu yo'olal le fe tu beetaj u wotoch ti' le lu'umo' prometidobey

juntúul extraño ti' jump'éel lu'umil táanxel lu'umilo'obo'; leti' ka'ach ti' carpas, bey tu beetaj Isaac yéetel Jacob, ku bino'ob herederosyéetel leti' ti' le k'iino' je'el xano' promesa tumen

leti'e' táan u pa'atik le kaajo' yéetel fundamentos, u arquitectoyéetel constructor le Dios."

(Hebreo'ob 11:9-10) K'a'abéet u jach chíikbesa'al ka'ach ka u ya'al Dios ti' Abraham ti' tuláakal máak ma' ti' junp'éelkaaj tumen maas ti' 400 ja'abo'ob táanil ti' u beeta'al u lu'umil Israel.

Comenta u ts'o'okol.

Ka ts'o'oke' le ka ts'o'ok u ch'iijsa'alIsaake', Diose' tu ya'alaj ti' Abrahán ka u k'ub Isaak bey

tóokbil ofrendayo'olal le ba'ax tu k'ubo'. Lela' jach tu yu'ubaj u ya'ala'al tumen u fe Abrahán. Abrahame' tu tuklaj ka'ache' tumen Diose' tu ts'áaj Isaac le ka tu ts'áaj ti' Isaac yéetel Sarae' ka

yanakjuntúul u hijoe' je'el u páajtal u taasik Isaac ichil le kimeno'obo' utia'al ka u beeto'ob le ba'ax tu ya'alo'.

Ba'axjach significativo ti' le relación ichil Dios yéetel Abraham? Yáaxe' ku k'a'abéettal u yu'ubik u t'aan Dios. Yo'olal le fe Abraham u promesa Dios u ts'aik jump'éeel bix ken utia'al lewíiniko'obo' u reconciliado ti' leti' bin iniciado, jump'éeel toque u misterio Dios. Ma' u

ts'áajyilaje' tak ja'abo'ob ka'ache' kajesús le Nazareth, yo'osal tuláakal le fidelidad obediente, ofrecería bey le sacrificio satisfecho utia'al u k'eban lewíiniko'obo'. Leti'

ka'achyo'osal Isaak, u paal promesa, ma' Ismael u

yáaxsíiji', le pactoo' yaan u seguer u bin ka'ach je'ex u bin Jesús ti' u ch'i'ibal Isaak tu yo'olal Davide'.

Leti' ka'ach u promesa Dios u yo'osal Abraham tuláakal kaajo'ob le lu'uma' yaan u bendecidos. Le beetike', mina'an bix je'el u páajtal u náajaltikwíinike'. Leti'jump'éeel promesayéetel asunto ti' actitud, fe, yéetel obediencia ti' Jesús, le Cristo, u t'aan, le k'ubent'aano' ti' le Reconciliación. Leti

ma' k'a'ana'an u jach asombroso u Dios bendecir le fielyéetel obedienteyéetel desinherir le rebelde ma' u yu'ubik.

Yo'olal le talamilo'ob ku yantal ti' le máaxo'ob kanáantikAbrahányéetel Loto', u

sobrinoe',Abrahane' tu cha'aj u yéeyik Lot u lu'umyéetel Abraháne' yaan uláak' ba'ax kun beetbil. Lote' tu yéeyaj le ma'alob kúuchilyaan naats' ti' u kaajil Sodoma'. "Yuumtsile' tu ya'alaj: 'Tumen le xot kiina' tu yóokol Sodomayéetel Gomorrae'jachnojoch, tumen jach nojoch, tumen u kebano'obe', yaan in wéemel bejla'e', yaan in wilik wa ts'o'ok u

beetiko'ob tu láakal ba'ax ku ya'alik le ok'om óolal tu contra le ba'ax k'uch ti' teen yéetel wa ma'e', yaan in k'aj óoltik" (Génesis 18:20-11).

Tu táan Dios tu túuxtaj ángelo'ob utia'al u xu'ulsik Sodoma, tu ts'áaj'ajóoltbil ba'ax tu tukulta'ab ti' ti'

Abrahán ku k'áatik ti' Dios utia'al u salvartik Sodoma tumen le máaxo'ob toj u yóolo'obo' kaja'ano'ob te'elo'. Ba'ale'yaan ka'ach jach pocos. Bey u, u ángelo'ob Dios ti' le forma ti' le máako'obo' Chíikpaj ti' le tarde

wokol ichil u kaajil Sodoma. Le ka tu yilaj Lote' le máaxo'ob bino'ob xíimbaltiko', tu ya'alajti'ob ka ookko'ob tu yotoch yáanal u kanáanto'ob.

Diose' tu t'anaj Abraham le táan u kajtal tu kaajil Ur ti' le caldeo'obo' utia'al u bin ti' junp'éeel lu'umil jach náachyanil. Leti'e'yaan ka'ach ma' kúuchil utia'al u t'anik wotoch; chéen jump'éeel promesa u u ch'i'ibalilo'ob seríajump'éeel k'iinyaan u pitik jump'éeel wotoch. Abrahán ch'i'ibalo'obe' tu ts'ooke' ku palitsilta'al tumen le egipcio'obo'. K'uj tu ts'áaj u Paalalil

Le israelita'ob táan u palitsilta'alo'ob tu yo'olal Moisés utia'al ka xí'ik tu lu'um u lu'ume', le lu'um tu'ux tu máansajAbraháno'.

Le paalalo'obo' u viaje Israel ti' le náach lu'uma', Egipto, káajyéetel jump'éeel acto cobarde

tumen u hijos Jacob xu'ullsa'al juntúul suku'un menor, José, ka tu ko'onol ti' jump'éeel banda ti' ismaelitas, ch'i'ibalil u yáaxsíijil Ismael síijil Abraham. Leti'obe' tu kono'ob bey utúul palitsil

suukile', ka ts'o'oke' tu tuso'ob Jacob ka tu creertaj Josée' kíimsa'ab tumen juntúul ts'íits'ik ba'alche'. Josee' chúukpaj u yóol ti' Dios yéetel ti' Diose', meyajnajti' tu tuukul utia'al u beetik up'éeel nojoch kaaj ku taal ti' u ch'i'ibalAbrahán. Le kaaja' yaan u yúuchul ken ts'o'okok le

ja'abo'ob palitsilta'ano'ob ti' junp'éeelkaaj tu'ux ku adorartik le dioso'ob beeta'an tumen wíiniko', ba'axe' ti' Dios yaan tuláakal páajtalil ti'e'.

Compiler' Comentario: Le máako'obo' profesando u máako'ob Dios ku cha'antik u utilizar le bey José tu beetaj? Comenta u ts'o'okol.

Ka ts'o'ok kex cuatrocientosja'abo'ob tu kaajil Egiptoe', síij Moisés. Faraóne' tu ya'alaj ka kíimsa'ak tuláakal le paalalo'ob hebreo'obo'. «Tumen le fejo' tu ta'aka'al tumen u taata'ob Moisés ichil óoxp'éel meses ts'o'okok u síijil, tumen tu yilo'obe' mix juntúul paalordinario, yéetel ma'atech u ch'a'iko'ob saajkil ti' le máaxo'ob ku ts'áaik le reyo'.» (Hebreo'ob 11:23).

Moisese' kaxta'ab tumen u hijafaraón, leti'e' ku ch'a'ik óotsilil ti'. U kiik Moisese' tu t'anaj

u maama yéetel «u hija Faraóne' tu ya'alajti': «Ch'a' le chaambalo' ka ts'a'abak le chaambal utia'al teen, yéetelyaan in beetik bo'otiktech.' Bey u, le ko'olelo' tu ch'a'aj le champaalo' ka enfermera ti'. Ka nojochchaj le chan paalo', tu ch'a'aj

ti' u hija Faraóne' ka k'uch u beetuba u hijo. Leti'e' tu ts'áaj u k'aaba't Moisés, táan u ya'alik: «Ts'o'ok in jóo'sik ichil leja'o'» (Éxodo 2:9-10).

Ti' le k'iin ma'alob, u na' Moisés tu bisaj Moisés ti' u hijafaraón. "Moises bin educado ti' tuláakal le na'at le egipcios yéetel ka'ach poderoso ti' le t'aan yéetel le meyajo'. Le ka Moisés yaan cuarentaja'abo'ob, decidió xíimbaltik u yéet israelitas. Tu yilaj juntúul ti' leti'ob u maltratado tumen juntúulegipcio, bey u bin u defensa yéetelvengó ti' leti' tumen kínsik le egipcio. Moisés tu tukultaj u u leti'ob máako'obyaan u ts'aikyilaje' u Dios táan u utilizando leti'e' utia'al rescatar le, ba'ale' ma'." (Ba'axo'ob [Hechos] 7:22-25).

«Tu yo'olal feje', Moisés, le ka nojochchajo', ma' tu yóotaj ka k'aj óolta'ak bey u paal u hija Faraóne'.

Leti'e' tu ch'a'tuklaj u maltratarta'al pa'te' yéetel u kaajal Dios ma' u k'imaktal u yóol le ba'axo'ob k'imakkúuntik u yóol le k'ebano' ichil jump'it k'iin. Leti'e' consideraba su'utalil utia'al u Cristo bey u asab tojol u le

u ayik'alilo'ob Egipto, tumen táan ka'ach u paakat táanilyéetel u bo'olil. Tu yo'olal feje' tu p'ataj Egipto, ma' U ch'a'abal saajkil ti' le reyo'; leti'e' ma' tu cha'aj u p'u'ujul tumen tu yilaj le máax ma' tu páajtal u yila'alo'». (Hebreos 11:24- 27).

Compiler' Comentario: Ka' ts'o'ok u entrenado ti' tuláakal le bejo'ob le egipcios ichil cuarentaja'abo'ob, K'uj entrenó Moisés utia'al uláak' cuarentaja'abo'ob bey juntúul pañuelobey ma' t'anik u utia'al u bisik ka'ansaj Abraham ti' le palitsilta'an tumen le palitsil ku taal ti' le lu'um a'ala'an u ya'almaj ti' Abrahán, Isaak yéetel Jacobo'. Comenta u ts'o'okol.

Tuméen le k'iino'oba' ex palitsilo'obsi'ipil feyéetelobediencia, tu ch'a'aj cuarentaja'abo'ob Ma'ili' ti' u leti'ob listo utia'al u obedeceryéetel reclamar u lu'umil prometido. Kex ts'a'ab ti'ob tumen le lu'uma' tumen u nojoch utsil Diose' k'a'abéetchaj u ba'atelo'obyéetel u enemigo'ob Dios utia'al u kajtal.

Comentario Comentar: Bejla'e' le máako'obo' táanyáanal le esclavitud le k'eban. Tuméen u gracia Dios (le siibal ti' U Paal)je'el u páajtal k liberado ti' le esclavitud le k'eban tumen u k'i'ik'el Cristo. K'a'abet continuado obediencia yéetel fidelidad utia'al k k'uchul ka'an, k lu'um prometido, ka'jo'op' u Mantats' ba'ate'el le enemigos ti' Dios. Comenta u ts'o'okol.

U Comentar le compiladora': "Tin tukultaj" je'el u beetik u yantal jump'éeel montón ti' talamilo'obe'. Tu lugar u cha'ik u nu'ukta'al k-beel tumen Diose'. Comenta u ts'o'okol.

Moisés, ti' saajkil resultante ti' u acción erupción, púuts' ti' Faraón, bin u lu'umil le madian. Leti'e' tu humillartuba bey juntúul j-kanan taman ichil cuarentaja'abo'ob, ka' ts'o'ok u Dios táan listo utia'al u leti'e', k'ajolo'on u k'u'ubul le ch'i'ibalil Abraham, Isaac yéetel Jacob ti' le esclavitud ti' le palitsil,

jump'éeel símbolo k esclavitud tí' le k'eban. Diose' tu ts'áaj diez u p'éeelal le egipcio'ob utia'al u yu'ubiko'ob t'aano'ob utia'al u xu'ulsa'alo'obo'. Faraone' chíikpaj u k'aj óolt u poder Dios, ba'ale' cada up'éeel u páajtalil u máane', leti'

ka'ach asab ch'a'abil utia'al u leti'e', k'ajolo'on u ma' u k'áat. Ka ts'o'ok u kíimil u yáaxhijoe', tu ya'alaj ti' le

israelita'ob ka xi'iko'obo'. Ba'ale' tu k'exaj bix u tuukulyéetel tu ch'a'pachtaj utia'al u ka'a biskuba'ob tu táan le palitsilta'ano'obo'.

Ti' yaan te' Chak k'áa'náabo', le israelita'obo' k'abéet u ch'a'tuklik u beetko'ob ba'ax ku ya'alik Dios wa u ka'a suuto'ob ti' le palitsilta'ano'obo'.

Te'elo' tia'an xan le faraónyéetel u soldado'obo', mu'uko'ob tu ja'il le k'áa'náabo'. Juntúul

túumben kaaj, jáalk'ab ti' le esclavitud, líik' ti' le uláak' tséel.

Compiler' Comentario: Ti' le Chak k'áak'náabo' Pharaón tu tukultaj je'el u páajtal u bisik u

ejército tumen le k'áak'náabo' je'el bix Moisés tu beetaj. Lela' bey xan je'ex k-púuts'ul ti' le

k'ebano'. Ti' le cruz Cristo, K'a'abet k ch'a'iko'ob jump'éel k'alt'aan wa k k'áato'ob muk'yaj k k'eban ts'uul ti' le ja'ilo'obokja' utia'al u surgir bey jump'éel túumben sukbenilo'ob. Pablo tu ya'alaj ti' Romanos 6:3 7 "Wa ma' a wojel u tuláakal to'on k okja'an ti' Cristo Jesús k okja'an ti' u kíimile'? To'one' k muk'yajnaj tu yéetel leti'yo'osal le bautismo ti' le kíimilo' utia'al u, je'el bix Cristo líik'esaj le kimeno'obo'yo'osal le gloria ti' le Yuum, To'one' xan je'el u páajtal k

kuxtal jump'éel túumben kuxtal. Wa ts'o'ok k sido unidos yéetel leti' bey le ba'ala' ti' le

kíimilo' xan yaan k unir u ti' le Taata, To'one' xan je'el u páajtal k kuxtal jump'éel túumben

kuxtal nojoch máaktal leti'e' bin crucificado yéetel leti' utia'al u lewíinkilal k'eban je'el u

páajtal u náachkunta'alyéetel, u ts'o'ok ma' u palitsilta'al ti' le k'eban- tuméen je'el máaxake' u ts'o'ok u kíimil ts'o'ok u liberado ti' le k'eban." Comenta u ts'o'okol.

Le israelita'obo' ma' ooko'ob tu lu'umil Canaáni', le ba'ax a'ala'abti'ob tu ya'alo'obo', tu séeba'anilje'el bix mina'an u fejo'obe'. Leti'obe' ma' tu yóoto'ob u ya'alo'ob ba'ax ku ya'alik Josué yéetel Caleb ku

confiaro'ob ti' Diosi'. Le beetike', le israelita'obo' tu ja'ats'alo'ob te'e x-tokoy lu'umo', naats' ti' u lu'umil a'ala'an, ichil cuarentaja'abo'obe', mix juntéen ook te' Lu'um A'ala'an u taalo'. Ma' bin tak ka tuláakal le machosyóok'ol veinte kíimo'ob (excepto Josué yéetel Caleb) u sería permitido wokol ichil le

Lu'uma' Prometido. Diose' tu ya'ale' ti' Moisés ka u yoksuba ti' Moisés wa u bisa'al Israel tu lu'umil

Canaán. Ba'axe' Josué', leti'e máax chúuka'an u yóol u áantko'ob tumen Moisés kayéeya'ab utia'al u nu'uktiko'obo'. Le ka tu ts'áajo'ob u fejo'ob ti' Diose' ka tu yu'ubo'ob u t'aane', cha'ab u yooklo'ob te' Lu'um A'ala'an u Ts'a'abalo'.

Le Comentar ti' le compilador: Ka'jo'op' u vagamos waye' yóok'ol kaab, k'a'ana'an xan u fielmente

obediente ti' K'uj utia'al u reconciliar yéetel capaz u wokol ichil k lu'um ka'an prometido. Jaytúul je'ex

Faraone', ku tukliko'ob ka'ach je'el u seguer u bino'ob tu'ux yano'ob wa ma' Diose'? Comenta u ts'o'okol.

Diose' tu beetajya'ab milagro'ob ti' le israelita'obo', leti'e maas nojoch máako'obo', leti'e ja'abo'ob ts'o'ok u ya'ala'al te' lu'um tu'ux ku ya'ala'al ti' Abraháno'.

Ka máan óoxp'éel meso'ob ts'o'okok u bino'ob Egiptoe' yéetel kex cuatrocientosja'abo'ob ts'o'okok le ba'ax tu ya'alaj Dioso' Abrahán, le israelita'obo', bino'ob tu lu'umil Sinaí. Te'ela' chíikpaj Dios yéetel tu k'ubo'ob ti' Moisés leti'

p'i'i' «Yuumtsile' tu ya'alaj ti' Moisés: «Ko'otene'ex tin wiknal te' pu'uko' ka p'áaten waye', teen xan

bíin u dzáa te'ex u tzi'ibil tuunicho'ob, yéetel le a'almaj t'aano' bey xan le a'almajt'aano', teen xane' dzo'oc in dzíibt tu yo'olal u leti'ob

ka'ansaj.'" (Éxodo 24:12). K-a'alik je'el bix le Diez Mandamientosyéetel ku enumeran tu continuación.

Yaan u yantaltech uláak' k'ujo'ob tu táan teen.

“You shall not make for yourself an idol in the form of anything in heaven above or on the earth beneath or in the waters below. You shall not bow down to them or worship them; for I, the Lord your God, am a jealous God, punishing the children for the sin of the fathers to the third and fourth generation of those who hate me, but showing love to a thousand generations of those who love me and keep my commandments .:

“Ma' k'aas u meyajtech u k' aab'a' Yu u mtsil a Dios, tumen Yuumtsile' ma' ken u p'ato'ob mix máak ma' tu páajtal u k'aasil u k'aaba'.

“K'a'ajesik le k'iin sábado tumen mantener le santo. Seis k'iino'obyaaan a meyajyéetel

meentik tuláakal a meyaj, ba'ale' le séptimo k'iino'obo'jump'éeel Sábado ti'Yuumtsil a Dios. Ti' leti'e' ma' yaan u meentik mix jump'éeel meyaj, mix, mix a hijo wa hija, mix a meyajtik a paalal, mix a ba'alche'ob, mix le extraterrestres a joolnajo'. Ichil seis k'iino'obYuumtzil

Yuumtzil le ka'ano'yéetel le lu'uma',,,,, mix a ba'alche'ob, mix le extraterrestres a jool a jool naj. Ichil ti' seis k'iino'obYuumtzil le ka'ano'yéetel le lu'umo',, tech, le séptimo k'iino'. Maesa, Yuumtsile' tu bendecirtaj u k'iinil sábadoe' ca tu betah santo.

“Beenta'ak a taata yéetel a maama, utia'al ka páatchajak a kuxtal ti' le lu'uma', Yuumtzil a Diose' táan u ts'áaik ti' te'ex.

Yaan a k'ebantal.

“Ma' unaj a beetkaba adulterio.

Yaan a ookoltike'ex.

“Ma' k'a'abéet a ts'áaik falso testimonio tu yóok'lal a wéet máakil.

“Ma' unaj a ts'iiboltik u yotoch a wéet máakil. Ma' unaj a ts'iiboltik u yatan a wéet máakil, wa u palitsilo'ob wa u x-meyajo'ob, u yalak' wakax wa u yalak' burro, wa je'el ba'axak ka u tia'al a wéet máakile'». (Éxodo 20:3-17).

U Comentar le compilador: ti' le “Paclo”:

Xook le mandamientos tu ka'atéen yéetel ts'aikyilaje' u leti'ob leyes, reglas, reglamentos, ba'alo'ob utia'al u meentik, yéetel ba'alo'ob ma' u beetik. ¿Ta kaxtaj wa mix junp'éeel ba'ax tu ya'alaj ka perdonarta'ak wa a fe? MA! Le pactoa' bin diseñado utia'al u bisik máak ti' Cristo yéetel u conscientes ti' le k'eban. Unaj ka'ach u k'e'exelyéetel junp'éeel túumben pacto ku perdonartik le ba'alo'ob k'aastako'.

But God found fault with the people and said: “The time is coming, declares the Lord, when I will make a new covenant with the house of Israel and with the house of Judah. It will not be like the covenant I made with their forefathers when I took

them by the hand to lead them out of Egypt, because they did not remain faithful to my covenant, and I turned away from them, declares the Lord. 'This is the covenant I will make with the house of Israel after that k'iin, ku ya'alikYuumtsil. "Tumen

llamando le pacto 'túumben,' ts'o'ok u meentik leyáaxobsoleto; yéetel le ba'axo'obyaaan obsoletoo' yéetel le ch'íjilo' ma' kun xáantale' yaan u sa'atal». (Hebreos 8:8-13).

Le'ec ti ca' u yadü' a Jesusu, u yet'ocoo' u yet'abüc' a Jesus ti'ijoo'o,— cu t'an a Jesus ti'iji

fe, yaakunaj, yéetel reconciliación. Le misióno' «utia'al u beetik ba'ax u k'áat le máax túuxteno' yéetel utia'al u ts'o'oksik u meyaj». (Juan 4:34).

Jesús tu je'ek'abtaj le bejo' utia'al u kéen p'áatak perdón tumen voluntariamente ts'áaik u kuxtal bey le chen sacrificio satisfecho utia'al u K'eban k'ebano'ob, ti' le máaxo'ob creen ti' leti' yéetel máax “wholeatly obedeció le bix u ka'ansaj ti' le ku confiado.” (Romailo'ob 6:17).

«Ba'ale' le Kili'ich Ts'íibo' ku ya'alike' tuláakalyóok'ol kaab k'oja'ane' k'eban, le o'olale' le ba'axo'obyaaan ka'ach ti'o' u ya'almaj u ts'a'abal tu yo'olal Jesucristoe', u ts'a'abal ti' le máaxo'ob ku creerko'obo'.

Táanil ti' u taal le feje'ela', k'a'ana'ano'on k'ala'ano'ob tumen le a'almajt'aano', k'ala'an tak ken k'a'ana'an u yantal le fe tu ya'alaj. Bey túuno', le ley cu dzáic u ti'al u nu'uctic c ti'al u nu'ucbesic Cristo u ti'al ca p'áataco'on ma'alob tu yo'olal le ocsaj óolalo'.

Beoraa' ts'o'ok u k'uchul u fe máake', ma' k-k'uchko'onyáanal u nu'uktaj le leyo'». (Galaciailo'ob 3:22 tak 25).

“Ka tech, siendo kimen ti' a infracciones yéetel le ma' circunsióon u bak'el, Ts'o'ok u meentik kuxa'an múuch'yéetelleti', ts'o'ok u perdonado ti' tuláakal inqueridos, ts'o'ok u cho'oik le ts'íib k'ab requisitosrequisitos bin xu'ullsa'al, ku bin contrario ti' to'on. Ka leti'e' ts'o'ok u jóok'sik ti' le bejo', ts'o'ok u clavado ti' le cruz.” (Colosailo'ob 2:13-14).

Le yaabilajyéetel le ch'a' óotsilil ku ye'esik Dioso' tu ts'áaj le k'í'ik' mina'an u k'í'ik'el ti' u Hijoo'. U kíimil Cristoe' tu ya'alaj le «túumben pactoo'», ka tu ts'áaj u yóol u perdonarta'al le k'ebano'obyéetel le jáalk'abil ti' le k'eban ti' tuláakal le máaxo'ob ku t'aano'ob ti' le ba'ax ku ya'alik utia'al u k'exik u tuukulo'obyéetel le yu'ubiko'ob t'aano'. (Xok Hebreo'ob 9:16-28).

“Wajach mantener le ley real encontrada ti' le Scripture, 'Yaakunaj a vecino bey tech wéet,' Táan a beetik ma'alob. Ba'ale' wa techye'esik le favoritismo, tech k'eban táan condenado tumen le ley bey le inbreakers. Utia'al le máax mantiene tuláakal le ley yéetel Ba'ale' sturba ti' chéen jump'éeel ch'aajjach culpable u jaatik tuláakal leti'.

Utia'al u leti'e',k'ajolo'on, 'Ma' u adulterio, xan xan, 'Ma' asesele ku beetubaj jump'éeel breakerer.. T'aan yéetel actuar bey le máaxo'ob ku bino'ob u juzgados tumen le ley ku ts'aik ti' le libertad, tuméen le juicio xma' ch'a' óotsilil voluntad ye'esa'al ti'je'el máaxake' ma' ts'o'ok sido ch'a' óotsilil. Ch'a' óotsilil triunfoso'ok'ol le juicio!” (Santiago 2:8- 13).

Ka ts'o'ok u ts'a'abal ti' le palitsilta'an tumen le egipcio'obo' yéetel ka ts'o'ok u k'amik junp'éel lu'um tu'ux ku yáalkab lecheyéetelkaabe', Israele' nu'ukta'ab tumen juezo'ob tu yéeyaj Dios. Ba'ale' le israelita'obo' u k'áat ka'ach u beeto'obje'ex tuláakal le kaajo'obyano'ob tu ba'pacho'obo'. Leti'obe' ma' tu k'amo'ob Diosi' yéetel u k'áato'ob ka'ach u beet u reyil. Bey túuno', Dios tu ts'áaj ti' leti'objuntúul rey; Saúl. Leti'e' gobernado tumen le ba'ax le máako'obo' taak ka'ach – gobernar tumen le tuukul – kúuchil bey juntúul sirviente obediente u k'uj.

Le o'olale', Samuel, le ka tu ya'alaj ti' David ba'ax tu ya'alaj Diose', leti'e' tu yéeyaj David u beet u reyil, utúul máax ken u yu'ub u t'aan. Ya'ab u téenele', Davide' anchaj u púuts'ul ti' Saulo tumen táan u ts'oon tumen Saulo bey

juntúul máaxjach ch'iikle' ku ts'íiboltik u kiimsike'. Kex beyo' kex ma' tu yóotaj u beet mix ba'al tu contra le yéeya'ano'ob tumen Dioso'.

Ka ts'o'ok u kiimil Saule', Davide' k'uch u beetuba reyil. Diose' tu ya'alaj ti' David: "Ts'o'ok in kaxtik

David u paal Jesé juntúul máak ka'aj ts'o'ok in puksi'ik'al, leti'e' yaan u beetik tuláakal ba'ax in k'áat ka u beete.' Ti' u ch'i'ibalo'ob le máako' ts'o'ok u taasik ti' Israel le Salvador Jesus, je'el bix tu ya'alaje'." (Ba'axo'ob 13:22-23).

Juntéenjeake' u soldado'ob Davide' tia'ano'ob ka'ach ichil u yalak' tamano'objachayik'alo'ob ku

k'aaba'tik Nabal, yéetel le ti' kaja'ano'ob ka'achyéetel tsiikil ti'e', ma' tu k'askúunto'ob le máaxo'ob u ts'aamaj u yóolo'ob u beeto'ob ba'ax u k'áat u ya'alo'obo' mix tu ch'a'ajo'ob ba'ax u tia'alí'. Ka' ts'o'ok

David ka'ach naats'il, u máako'obo'wi'ijlajken yéetel k'a'abéet janal le beetike' David tu k'áataj áantaj, ba'ale' Nabal, juntúul surly máak k'ajóolta'an tumen u trato mean, ma' tu yóotaj u k'áatik David ti'

jump'éeel bix ken áasperayéetel ma' respeto. Davide' jachk'uuxilnaji, ba'ale' tu yóotaj u kiimse, ba'ale' tu arrepentir, ba'ale' tu cha'aj u p'is óolta'al tumen Dios.

Ba'ale' ma' tuláakal ba'ax ku beetik Dios ichil u kuxtal Davidi'. Tu lugar u bin ba'ate'elyéetel u soldado'obe' p'áat tu yotoch. Te'elo', tu yilaj jump'éeel ko'olele' encantadora, lujuria utia'al leti', ka tu túuxtaj yaal utia'al u satisfacer u ki'imak óolal sexual,jaatik u pacto matrimonio -

adulterio. U kaanbal ka'ach embarazada tu tséel; Davide' tu ya'alaj ka kiimsa'ak tumen u

yíicham ka u ch'a' u k'eban. K'aas?Jaaj! U ki'imakkúuntik u yool Dios? Ma! Davide' tu ts'íiboltaj u satisfacciónil u bak'el máakyéetel tu ts'áaj ti' le túuntaj óolalo'. Ya'ab ba'ax tu mu'yajtaj utia'al le k'ebana'. Ba'ale' ka enfrentado tumen Nathan, le mensajero ti' Dios, tu admitió u k'aas,

arrepentido yéetelsúplicado u perdón. Kex perdonarta'ane' láayli' tu mu'yajtaj le ba'axo'ob ku taasik le ba'axo'ob ku beetik k'ebano'.

Compiler' Comentario: Ma' Ba'ale' duda David puksi'ik'al actitud, u arrepentimiento, yéetel le ts'íibolal le

perdón utia'al u reconciliado ti' Dios jach Ba'axten Dios yaan u ya'alik "Ts'o'ok in kaxtik David u paal Jesé,

juntúul máak in wiinkilil In wéet puksi'ik'al, máax ku beetik tuláakal In voluntad." (Ba'axo'ob 13:22). Comenta u ts'o'okol.

Comentario Comentar: Lela' u situación tuláakal máak bejla'e'. Tuláaklo'on ts'o'ok k-k'ebantal, yéetel k'a'abéet k-ilik ma'alob le k'ebanyaanto'on utia'al ka u ka'a bisubayéetel Dioso'. Comenta u ts'o'okol

Diose' tu ya'alaj ti' Davide' juntúul ti' u ch'i'ibale' yaan u kotal tu trono utia'al mantats', táan u t'aan ti'

Jesús, le Cristoo', mix máak kun xu'ulsbilti'ob. Leti'e Cristo máax; xma' k'eban, totalmente

tu yu'ubo'ob u t'aan Dios, yéetel u k'áat ka'ach u ts'áaik u kuxtal bey u sacrificioil le sacrificio'ob t-o'olalo',beyo' ku béeykuntik le ba'ax tu ya'alaj Dios ti' David yéetel ti' Abraháno'.

Diose' jacht'aanajyéetel Adán, Noé,Abrahán, Isaac yéetel Jacob, le ka tu ya'alaj le época'obo', ku

t'aano'ob ti' le época'obo', táan u t'aano'obje'ex le «Esprura patriarcal». Le táan u beetik u kaajil

Israelo', Diose' t'aanajyéetel Moisés, Josué yéetel ka ts'o'oke' u juezilo'ob. Ka'alikil Samuele' leti' le

juezo', le máako'obo' tu ts'áajuba'ob tu contra u jo'olpóopil Dios tumen ku k'áatik ti' juntúul rey. Ichil u reinado le reyes, Dios tu ts'áaj u k'ubent'aano'yo'osal le máako'obo' k referir k bey "profetas."

Tuláakal le profeta'obo' tu k'ubo'ob u k'ubent'aanil K'uj ti' le Paalal u lu'umil Israel ba'ale' ma' tuláakal le profecía'ob ku k'u'ubul tu yóok'lal le Mesías ku taalo'. Yóok'ol u cientosja'abo'ob,

maanal ti' 50 profecía'ob ku ts'íibta'alo'ob, tumen ya'ab profeta'ob jejeláas profeta'obe' ts'o'ok u béeychajlo'ob ti' Jesús.

Jayp'éel profecías yéetel u cumplimiento leTúumben Testamento ku enumeran in continuación.

Malaquías 3:1 «Ilawile'ex! «Tene' táan in túuxtik in mensajero, leti' túune' yaan u preparartik le bej táanil ti' teno', chéen ken a wilJéeobae' yaan u k'uchul u k'iinile' yaan u k'uchul u k'iinilo'ob te' Temploo', leti'e' leti'e' máaxo'ob ku ts'a'abalti' le pacto a k'áate'exo', leti'e' táan u taal». cu ya'alicYuumtzil leArmao'ob Celestao'.

Mateo 2:1-2 «Ka ts'o'ok u síijilJesús tu kaajil Belén ti' Judea tu k'iinilo'ob rey Herodese', le máako'obyaaan u na'ato'ob ku taalo'ob chik'ino' k'uchJerusaléne' ka tu k'áato'ob ti':

«¿Tu'ux yaan le máax síij ti' le judío'obo'? To'one' t-ilaj u estrella tu chik'inilyéetel ts'o'ok u taal u adorarto'ob». Génesis 49:10 «Le xoolte'o', ma' bíin u lukesa'al ti'Judá, mix u

xoolte'il le jala'achil ichil u yooco', tac quéen taalac ti' leti'e'; ti' leti'e' bíin u yu'ub t'aan le caajo'obo'.

Lucas 3:23 - 38 Le máaxo'ob ku ch'i'ibalilo'obo' táan u t'aan ti'Jesús táan u suut tu yo'olal David tuláakal u bejil Adán.

Jeremías 23:5 «Ilawile'ex, táan u kuchul u kiinilo'obYuumtzil, le quéen in dzáa ti' David a

Le máax toj u kuxtalo', leti'e' yaan u beetik u reyil, yaan u beetik u yantal u na'at, yaan u beetik ba'ax ma'alob bey xan yéetel justicia».

Mateo 1:1 Lela'jun p'éel t'aan tu yo'olal u cuxtalJesús le Mesías, u paal David u paal Abraham.

Isaías 7:13-14 «Jaaj túune' tu ya'alaj: «¿U'uya'ab, ¿Ucaajil David! Ba'axjach jump'íit utia'al tech u desgastar le máako'obo', a ka'anske'ex in Diose'ex xane? Le o'olale', Yuumtzile' bíin u dzáa ti' teeche jun p'éel ch'íicual. Ilawile'exe' le x-ch'úupala'

yaan u p'áatal bey xan yéetelyaan u yantal juntúul u hijo, yéetelyaan u ts'áaik u k'aaba't Imanuel (u k'áat u ya'al Dios t-éetel).»

Mateo 1:18 Bey túuno' u síijilJesús le Mesíaso' bey úuchic beyo'. Ka tu ts'áaj u maamae'

Maríae' u ts'aamaj ka'ach u yóolyéetelJosé, táanil ti' u múuch' kuxtalo'obe', ts'a'an ka'ach embarazadail tumen le Kili'ich Pixano'.

Lucas 1:31-33 Cientosja'abo'ob ka'ache' le ángel Gabriel tu ya'alaj ti' le virgen María leti'e'yaan u pitik u hijoyéetel «yaan u k'aaba' u k'aaba'Jesús. Leti'yaan u beel nojoch yéetelyaan u k'aaba' le Hijo le asab- Ka'anal. Ka le Yuum K'uj yaan u ts'aik ti' leti' le

trono u yuum David, ka leti'e'yaan u reinaryóok'ol le najo'Jacob utia'al Mantats', ka yéetel u leti'e'yaan u ts'o'okol.»

Miqueas 5:2 Ba'ale' teeche Belén Efrata, chéen ba'ale' te'ex u ti'al ca yanaco'ob ichil u clasilJudá.

ti' teech bíin jóokoc ti' teen jun túul máac cun u nu'ucbesmajil Israel tu caajil Israel, cu
taal ti' úuchic u taal úuchic u cuxtal úuchic u cuxtal, desde úuchje'ex úuchjeakil.

Mateo 2:1-6 "Ka'ajsíj Jesús tu kaajil Belén tu lu'umil Judea, tu k'iinilo'ob le rey Herodes... Rey Herodes ...k'aaba'ta'ab tuláakal u nojchil le máako'obo' yéetel u ajka'ansajo'ob ti' le ley, tu k'áataj ti'ob tu'ux unaj u síijil le Mesíaso'. "Tu kaajil Belén tu lu'umil Judeae", tu núukajo'ob,'.

Zacarías 9:9 «¡Kí'imakchajak a wóole'ex u hijaSión, u hijaJerusalén!

¡Ile'ex'e' a ajawe'ex táan u taal ta wicnale'ex! toj u kuxtalyéetelyaan u salvacióné', leti'e' kabal u yóolyéetel ts'a'an yóok'ol juntúul x-burra, ti' juntúul chan burro, u j-ma' ná'ate'».

Mateo 21:6-7 "Le disipulo'obo' bino'ob xan je'ex úuchik u yéeya'alo'ob tumen Jesuse', ka tu taaso'ob le burroo', le burroo', ka tu ts'áaj u nook'o'ob, ba'ale' leti'e' kulukbal ka'ach tu yóok'olo'».

Isaías 53:5 «Ba'ale' leti'e' loobilta'ab tu yo'olal k-k'ebano'ob, leti'e' tu ya'alaj ka'ach tu yo'olal k-k'ebano'on, le ba'axo'ob k-beetko', le ka'ana'ano'obo' tia'an ka'ach tu yóok'ole', yéetel u pu'uko'one' k-ts'a'akal».

Mateo 27:26 «Tu ts'áaj xan ti' Barrabás, ba'ale' Jesuse' tu ja'ajats'a'abyéetel tu k'ubo'ob utia'al u ba'ate'el».

Isaías 53:7 «Leti'e' pech' óolta'an, leti'e' jachnojoch ba'al u yila'al, ba'ale' ma' tu je'ek'abtaj u chi', bey juntúul chan tamane' Le ba'ax ku ya'alik le ba'alche'o' ku bisa'al ti' le ba'alche'ob kíimsa'ano'obo', bey xan bey juntúul taman ma' u ya'ala'ale', le o'olale' ma' tu je'ek'abtaj u chi'i'».

Mateo 27:12-14 "Ka'jo'op' u Jesús bin u acusado tumen le mayores sacerdotes yéetel ancianos, ma' tu beetaj mix núukik. Túun Pilato tu k'áataj ti' leti', "Ma' a wu'uyik Jayp'éel cargos táan u bisik xu'ullsa'al tech? Ba'ale'Jesús ma' tu núukaj ti' absoluto, utia'al u le gobernador ka'ach jachsorprendido."

Isaías 53:9 «Tu beetaj u p'áatal mina'an ba'ax k'aas tu beetajyéetel le k'asa'an máako'obo' bey xan yéetel juntúulayik'almáak, kex mina'an mix junp'éel loob ti', yéetel mina'an ka'ach mix ba'al tu chi'».

Mateo 27:57-60 "Ka'ache' ti' le tarde, juntúulayik'al máak k'uch u Arimatea u jool le muknalo' tu p'ataj».

1. Diose' tu ya'alaj ti' Abráne' tuláakal le máaxo'obyano'ob way Lu'ume' yaan u bendecirta'al tu yo'olal leti'.
Jaaj ____ Ma' jaaji' ____.

2. Tu yo'olal le k'asa'anilo', Dios

- a. ___ tu lu'saj Adányéetel Eva ti' u paraísoil
 - b. ___ tu k'asaj tuláakal máak, chéen Noé yéetel u láak'tsilo'ob tu yóok'lal ja'
 - c. ___ K'aschaja'an tumen k'áak' Sodoma
 - d. ___ ma'jach k'asa'ani'
3. Le meyajo'ob basadas ti' tin tukultaj kúuchil u jaajil causa jump'éeel montón talamilo'ob.

Jaaj ____ Ma' jaaji' ____ 4. Le pacto ts'a'ab tumen Dios yo'olal Moisés ku ts'aaik
u k'áat u sa'atsajil le k'ebano'obo'

Jaaj ____ Ma' jaaji' ____.

5. Profecía tu yo'olal le Mesíaso' mix juntéen béeychaji.

Jaaj ____ Ma' jaaji' ____.

Capítulo 3.

Cristo – Le Promete u Dios.

Desde ka k'ebanchaj Adányéetel Evae', lela' tu beetaj u lúubul ti' junp'éel bix u biskubayéetel

Diose', wíinike' k'a'abéet u ka'a biskubayéetel Dios. K'a'abéet ka'ach u p'o'ik u k'ebano'obyéetel u p'o'ik u culpa. Ti' le k'iin perfectoyéetel tumen le meyajo'ob le Kili'ich Pixan, K'uj sutnaj ti' bak'

utia'al u kajtal ichil lewíiniko'obo'. Le Kili'ich Pixano' tu beetaj jump'éel milagro ku cha'ik u p'áatal embarazada ti' María xma' u biskubayéetel wíinik. Le ángel Gabrielo' tu ya'alaj ti' Maríayéetel ka máan k'iine' juntúul angele' tu ya'alaj ti' José bix kun meyajti' Dios utia'al u taasik le Mesíaso', le máaxyéeya'an tumen Dios, way Lu'um utia'al u salvartik lewíiniko'ob ti' u k'ebano'obo'. Tu

ka'atúulalo'obe' u k'áat ka'ach u beetuba'ob u meyajto'ob Dios kex je'el bix le máako'ob ken u tratarto'obyéetel u hijo'ob wa Jesús wa ba'ax ken u ya'alo'ob tu yo'olalo'obo'. Leti'obe' chéen u k'áat ka'ach u yu'ubo'ob t'aan yéetel ka meyajnakti'ob tumen Dios.

“Ti' le principio ka'ach leT'aano', ka le T'aano' ka'achyéetel Dios, ka le t'aano' ka'ach Dios. Leti' ka'achyéetel Dios ti' le principio. Yo'olal tuláakal ba'al ku beeta'al; leti'e' ma' leti' le sáasilo'; (Juan 1:1-10, 14) Juane' tu k'a'aytaj juntúul máak okja' utia'al ka arrepentirna'ani', ka a'ala'abti' ka u ts'aa u yokja' tuláakal u lu'umil Judá utia'al ka okja'anako'ob. (baptizo, jump'éel t'aan griego u k'áat u ya'al inmersión). «Bejla'e' yaan fariseo'ob túuxta'abo'ob k'áatchi'ob ti'e' tu k'áato'obti': ¿Ba'axten túun ka ts'aaik u yokja' wa ma' teech le Cristoo', mix Elías, mix le profetao'? 'In okja'anen yéetel ja'e', Juane' tu núukajti', «ba'ale' ichile'exe' wa'alakbal juntúul ma' a wojeli'. Leti' le máax ku taal tu paach teen, le tongs ti' le sandalia'obo' ma' táan in wa'atali'».

«Jesuse' ti' u taal Galilea tak te' Jordán utia'al ka u ts'áa u yokja' tumen Juan, Ba'ale' Juane' tu yóotaj u k'askúuntaj, táan u ya'alik: «K'a'abéet in ts'áaik in wokja'ex, yéetel ¿ma'alob wa ka taale'ex tin wiknal?». Jesuse' tu núukajti': «K'a'abéet k-beetik le ba'ax ku ya'ala'altí'o', ba'ale' ma'alob ka k-beet lela' utia'al

k-beetik tuláakal ba'ax toj». Túun Juan consentió." Le ca j dzo'oc u dzo'oc u dzo'ocbesa'al Jesuse', j bin tu séebilaquil ti' le ja'o', le ca'ano'j bin u yil u pixan Kue', j éemen je'el bix jun túul palomae'. yéetello, jump'éeel t'aan ti' le ka'ano', ku ya'alik: 'Lela' in Paal inyaabilaj, yéetel máax ma'alob ki'imak in wóol.'" (Mateo 3:13-17).

Comentario: Le ba'ala' confirmó le ba'ax Juan tu ya'alaj bey ma'Jesús taal u okja'o' "Ilawilej, le Le taman Diosó, leti'e' ku lu'sik u k'eban leyóok'ol kaaba'!».

Ka'aj ts'o'ok u okja' "Jesús, chuup yéetel le Kilí'ich Pixan, bin jo'olbesa'an tumen le Pixan ti' le desierto yéetel tu'ux tu'ux cuarenta kiino'obe'j lúub ti' le kaakas pixan ti'o'. Mix ba'al tu jaantaj ichil le k'iino'obo', yéetel ti' le tu ts'o'okbalo'obe' wi'ijchajo'ob». (Lucas 4:1-2.

- Ts'íiboltik utia'al u janalbe'eno'ob – le lujuria le bak'o',
- Ts'íiboltik utia'al u páajtalil – le orgullo kuxtal,
- Ts'íiboltik utia'al ba'alo'ob – le lujuria lewich.

Jesuse' tu aktáantaj cada up'éeel talamilyéetel tu aktáantaj le túuntaj óolalo', ma' tu ts'áaj u yóol u ya'al «ts'íibta'an». Le k'aak'asba'alo' túun jóok' utia'al jump'éeel k'iin asab oportuno.

Jesús tu p'ataj le kúuchil tu'ux leti'e', k'ajolo'on tentado yéetel "suutnaj ti' Galilea ti' u páajtalil le Pixan, ka noticiayóok'ol leti'e' extendió tumen tuláakal le campiña. Ka'ansaj ti' u sinagogas, ka tuláakal alabar ti' leti'. Bin u Nazazath, tu'ux ts'o'ok u sido ka'anal, yéetel ti' le k'iin Sábado bin ti' le sinagoga, bey ka'ach u costa. Ka leti'e' tak xook leti'e', tu kaxtaj le kúuchil tu'ux ku ts'íibta'alo'.

'U Pixan Yuumtsil táan ti' teen, tumen leti'e' ts'o'ok u yéeyik teen utia'al u k'a'aytik ma'alob noticia ti' le óotsilo'obo'.

Ts'o'ok u túuxtiken utia'al in k'a'aytik jáalk'abil utia'al le máaxo'ob k'ala'ano'obo' yéetel u yutskiinta'al le ch'óopo'obo', utia'al u jáalk'abta'al le oprimidos, utia'al u k'a'aytik u jáabil u favor Yuumtsil.'

'Ts'o'okole' tu rodó le rollo, tu ts'áaj u ka'a ti' le asistente ka kulaj. Le wicho'ob tuláakal máakyaan te' sinagogao' ku k'a'amal tu yóok'ol, leti'e' káaj u ya'alikti'ob, "Bejla'e' le

ts'íiba' ku béeytal ti' a wu'uyik. Tuláakal t'aanaj ma'alob ti' leti' ka'ajja'ak' u yóolo'ob ti' le t'aano'objach uts tu t'aano'ob ku taalo'ob ti' u chi'. «¿Máasa' u paal Josee', tu k'áato'ob. ... (Leti'e' seguernaj u t'aan tu yéetelo'obyéetel) tuláakal le máako'obyano'ob te' sinagogao' jachp'u'ujo'ob ka tu yu'ubo'ob lela'. Leti'obe' líik'o'ob, tu jóo'so'ob ti' le

kaajo', ka tu biso'ob tak tu frente le pu'uk tu'ux beeta'ab le kaajo', utia'al u pulik le
acantiladoo'. Chéen ba'ale' leti'e' bin tu tojil leya'abkach máako'obo' ka bin u xíimbalt». (Lucas 4:14-22, 29-30).

Ka'aj ts'o'ok u chan tsikbalyéetel le samaritano ko'olel taal u ch'a'aja' tu ja'il Jacob, le ko'olelo' tu ya'alaj ti' Jesús "In wojel le Mesías" (llame Cristo) "táan u taal. Le ken taalake', yaan u tsolik tuláakal to'on." Ka ts'o'oke' Jesuse' tu ya'alaj: «Teen máax t'anke'ex teen». (Juan 4:7-26).

Te' k'iino'objach ma'alobtako', Jesuse' yaan u káajal u ye'esik ti' tuláakal le ba'axo'ob u beetmaj Dios way Lu'um utia'al ka kuxlako'ob ichil le máako'ob táan u k'ubik u kuxtalo'obyéetel k'ebano'obo'. Leti'e' tu beetaj lela' tumen le kuxtal perfecta Kuxlaj, yéetel le milagros tu beetaj abiertamente bey ma' nukuch máako'ob.

Jesuse' ma' tu k'amaj mix jump'éeelka'ansaj formal ti' le escuela'ob rabínico'obo'. Ba'ale' le máako'obo' tu ts'áajo'ob cuentae' t'aanajyéetel páajtalil, ma' je'ex u maasil u nuuktakil le religiono'obo'; le rabino'ob, le sacerdote'ob, fariseo'obyéetel le Kilí'ich Ts'íibo'obo'. Ti' le k'iino'oba' "máako'ob xook"

Jesús ka'ach jach señalado ti' u observaciones llamando ti' leti'ob hipocritas, yéetel guíasch'óop bey u puksi'ik'al, u tuukul, yéetel actitudes, ka'ach jach confiscada, arrogante, ka'anal, celosoyéetel dispuesto u je'elel ti' mixba'al utia'al mantener u kúuchil ti' le kaaj. Ts'o'ole' tu ts'áajo'ob k'aas ti' leya'ab milagro'ob ti' le K'aasilba'alo' ma' u ts'áaiko'ob nojbe'enil ti' Diosí'.

Una pakteche' kin tu je'elsaj jump'éeel procesión funeraria utia'al u bisik ka'a ti' kuxtal juntúul chéen paal juntúul viuda. Leti'e' tu ts'akaj máako'ob ts'o'ok u ch'óoptalo'ob wa u p'o'ik tuláakal u

kuxtalo'ob, le tuláakal máakyaan te'e kaajo'. Tu ts'ooke', bin ti' jump'éeel cementerio, tu je'ek'abtaj le muknalo', ka tu ka'a kuxkiintaj jump'éeel wíinkilil ts'o'ok u k'astal. Tuláakal le ba'alo'oba' yéetel le milagro'oba' tu ye'esob ti' le máako'ob honesto'obyéetel ku yu'ubiko'objach tujaajil u Paal Dioso'. Leti'obe' tu creerto'ob.

"Le ba'ax ka'ach tak tu káajbal, Cristo, le ba'ax ts'o'ok k wu'uyik, le ts'o'ok k-ilikyéetel k wicho'ob, le ts'o'ok k paktikyéetel k k'abo'ob ts'o'ok u to'okol-lela' k'a'aytiko'obyóolal u t'aan le kuxtalo'. Le kuxtalo' chíikpaj k-ilajyéetel ts'o'ok k-ilikyéetel k-ilik ti' leti', yéetel k'a'ana'an k-k'áatik ti' te'ex le kuxtal mina'an u xuul, le ka'achyéetel le Taatao' yéetel ts'o'ok u chíikbesko'on ti' to'on." (1 Juan 1:1-2).

Ti' Cristoe' ti' Cristoe' k-ka'a ch'a'anukta'al tumen Dios tu yo'olal "Jesús tu núukaj, Teen le bejo' yéetel le jaajo' yéetel le kuxtalo', mix máak ku taal ti' le Taatao' chéenyóolal teen." (Juan 14:6).

Le o'olale', Cristoe' k'a'ana'an u beeta'al le Ma'alob Noticia.

Táanil ti' u K'a'ayta'al le K'a'aytajo' je'el u páajtal u k'a'amal le k'ebano'obo', jump'éeel expiación utia'al u k'ebantal le k'ebano'obo'

k'a'abéet. Jesús, máax kuxlaj up'éeel kuxtal mina'an u k'ebane', yaan u k'ubik u kuxtal tu yo'olal u kuxtal bey u «salvarta'al k'í'ik'e'». k'a'ana'an. Le o'olale', Jesús' Ma'alob Noticia k'u'ubul ti' lewíiniko' jump'éeel elección utia'al u k'aam wa rechazar le oferta Dios ti' le perdónyéetel le salvación.

"Ka ts'o'ok u orar, Jesús ts'o'ok u ts'o'okol yéetel u disipulo'obe' ka tu k'áatmáansaj le Valle Kidron. Ti' le uláak' tséelo' yaan ka'ach jump'éeel olivo, yéetel leti' yéetel u

disipulo'obe' bino'ob ichil antorchas, linternas yéetel armas. Jesús, u yojel tuláakal le
ba'ax ku bin u yúuchul ti' leti', jóok' ka tu k'áataj ti' leti'ob, 'Máaxjach k'áato?' 'Jesús ti'
Nazareth,' tu núukaj

U soldadoilo'ob le judío'obo' tu macho'obJesús. Leti'obe' tu káato'ob ca tu bisajo'ob táanil ti'Ana, u suegroil Caifás, u nojchil le aj kiino'obo'. ... Te' k'iino'oba', le u nojchil le sacerdote'obo' tu k'áato'ob ti' Jesús yo'olal u disipulo'obyéetel u ka'ansaj. Jesúse' tu núukajti': «Ts'o'ok in t'aan tu yo'olal le yóok'ol kaaba'. 'Mantats' kin ka'ansaj ti' sinagoga'ob wa te' temploo', tu'ux ku much'kuba tuláakal le judío'obo'. Ma' tin wa'alaj mix ba'al ti' ta'akbil ba'ali'. ¿Ba'axten k'áatchi'ita'aben? K'áat ti' le máaxo'ob tu yu'ubajo'ob teen.Jach tujaajil u yojelo'ob ba'ax tin wa'alaj.' Le ka tu ya'alajJesús lela', juntúul ti' le máaxo'ob ku bino'ob tu yiknalo'obo' tu ch'inajo'ob tu yich. '¿Bey wa a núukik le u nojchil le sacerdote'obo'?' tu k'áataj. «Wa ka in wa'al ba'ax k'aase', tu núukaj: <ts'o'ok u ya'ala'alti' ba'ax ma' ma'alobi'. Ba'ale' wa kin t'aan ti' u jaajile', ¿ba'axten ta ch'a'ajten?», ts'o'ole' ka tu túuxtaj Ana'ob, láayli' k'axa'an, tu táan Caifás u nojchil le sacerdote'obo'. ... Ka ts'o'oke' le judío'ob túuno' tu biso'obJesús ti' u kaajil Caifás tak tu palacio le u gobernadoril Romao'. ... Pilato túune' suunaj ichil le palacioo', tu t'anajJesús ka tu k'áatajti': <¿Teech wa u reyil le judío'obo'?... ¿Yaan wa a tuukule'ex tu yo'olalJesús tu k'áatajti': <Wa uláak' máako'ob ku t'aano'ob ta wo'olal? 'Teech a kaajalyéetel a nuuktakil le sacerdote'ob tu k'ubo'obteno'. ¿Ba'axo'ob ts'o'ok a beetik?',Jesuse' tu ya'alajti'ob: <In reino ma' ti' leyóok'ol kaaba'. Wa ka'ache' le máaxo'ob meyajtikeno' yaan u ba'atelo'ob utia'al ma' u ma'achalo'ob tumen le judío'obo'. Ba'ale' bejla'e' in reinoe' ti' yaanal tu'ux ku ya'ala'ali', 'Teech juntúul ajawech, ts'o'okole'!' tu ya'alaj Pilato. Jesuse' tu núukaj: <Te'exe' jach tujaajilyaantech a wa'alik teen juntúul rey. Ujaajile', utia'al le ba'ala', síijilen, ka utia'al le ba'ala' taal ti' leyóok'ol kaaba', utia'al testificar ti' u jaajil. Tuláakal le máaxo'obyano'ob tu tséel le jaajo' ku yu'ubiko'ob ba'ax kin wa'alik».

Pilato jóok' tu ka'atéen ti' le judío ka tu ya'alaj, "Ma' in kaxtik mix k'oja'ano'obo' utia'al jump'éel cargo xu'u'llsa'al leti'. ... ¿Tech a k'áat ka in jáalk'abt 'u ajawil le judío'obo'? Leti'obe' tu k'a'amo'ob, <Ma', ma' leti'í'!> ... Ka ts'o'oke' Pilatoe' tu ch'a'aj Jesúsyéetel tu beeto'ob u ja'ajats'a'al. Le soldado'obo' tu much'kíinto'objump'éel corona beeta'anyéetel k'i'ixe' ka tu ts'áajo'ob tu pool». (Juan 18:38-19:2).

Compiler' Comentario: Preparaciones utia'al le fregado (flogging) bino'ob bisik ka'ansaj ka le Prisionero bin despojado ti' u nook' yéetel u k'abo'ob atados ti' jump'éel post por encima de u pool.Jach dudoso le romanos habrían meentik je'el intento u t'u'uchpachtik le ley judía ti' le ba'ala', ba'ale' le judío yaan ka'ach jump'éel úuchben ley prohibiendo asab ti' cuarenta pestañas. Comenta u ts'o'okol.

"Finalmente, Pilato tu k'ubaj ti' leti'ob utia'al u crucificado. Bey u, le soldados tu ch'a'ajo'oltaj u cargo Jesús. U bisik u leti'ob cruz, jóok' ti' le kúuchil le Cruz (ku ti' arameo u k'aaba' Golgotha). Te'ela' cruceros ti' leti', kayéetel leti' ka'ap'éel uláak' — juntúul ti'Amal tséelyéetel Jesús ti' le chúumuk. Pilatoyaan ka'ach jump'éel aviso preparado yéetel sujeta ti' le Cruz: xook: Xook LE JEWS.. Le judío'obo' ku xokiko'ob le chíikulala', tumen le kúuchil tu'ux ka'ach crucificado Jesús naats' ti' le kaajo', yéetel le chíikulalo' ts'íibta'ab ti' arameo, latín, yéetel griego. Le u nojchil le aj kiino'ob ti' le

judío'obo' ku protestaro'ob ti' Pilato, 'Ma' 'Ma' 'Le Rey le judío'obo', ba'ale' le máaka' tu ya'alaj u ajawil le.' Pilatoe' tu núukaj, 'Ma' ts'íibta'ab, ts'o'ok a ts'íibtik ts'íiba': ...

"Ti' le sexto hora tak le noveno p'isib éek'joch'e'enil taalyóok'ol tuláakal le lu'umo'. Óoli' le noveno k'iin Jesúsgritó ti'jump'éel k'a'am t'aan, 'Eloi, Eloi, lama sabthani?' - ba'ax le, 'In Dios, in Dios, ¿Ba'axten ts'o'ok a p'atik teen?' ... Le ken Jesús había ok'ol tu ka'atéen jump'éel k'a'am t'aan, tu ts'áaj u

pixan. Te' súutuk je'elo' u cortinail le temploo' ts'a'ab ka'ap'éel tak ka'ap'éel tak ka'an. Le lu'umo' tu péets'k'abtaj yéetel le tuunicho'obo' tu ja'atsal. Le muknalo'obo' tu je'ek'abtajo'obyéetel u wíinklil ya'abkach máako'ob kilí'icho'ob kíimo'obe', líik'o'ob utia'al u kuxtalo'ob. Leti'obe' jóok'o'ob ti' le muknalo'obo', ka ts'o'ok u ka'a kuxkíinta'al Jesúse' bino'ob te' kilí'ich kaajo' ka chíikpaj ti' ya'ab máako'ob. Le ka'aj ila'ab tumen le centurion yéetel le máaxo'ob ku kanáantiko'ob Jesuso', tu yilajo'ob le tíitbal lu'umyéetel tuláakal ba'ax úucho', jach sajakchajo'ob, ka'a tu ya'alajo'ob: «Jach tujaajil leti' u Paal Dios!» (Mateo 27:45-46, 50-54).

Compiler' Comentario: Juan añade "Ka'ache', sabiendo u tuláakal bin bejla'e' ts'o'oksik, ka utia'al u le Scripture yaan u cumpliría, tu ya'alaj, 'Tene' uk'aj chuuk waj.' Jump'éel jarravinagrevino ka'ach te'elo', bey u empapó jump'éel esponja ti' leti', Búukint le esponja ti' jump'éel tallo le páak'alo'

hysopo, ka líik'il ti' u labios Jesús. Le ken leti'e', k'ajolo'on ti' jump'éel tallo ti' le páak'alo' hisopo, ka líik'il ti' u labio Jesús tu yo'olallela', chinlaj u poole' ka tu k'ubaj u poder». (Juan 19:28-30). Comenta u ts'o'okol.

Compiler' Comentario: Le cortina separando le kúuchil Santo ti' le asab Santo --tu'ux yaan Dios ka'ach bey ma' le cautiverio Babilonia-- bin rasgado tak ka'anal tak kaambal permitiéndolo ti' Amal judío wilyéetelyaantal muuk' ti' le Santo ti' le Santos. Jach

significativo u le cortina bin rasgada tak ka'anal indicando ma' meentik tumen le wíiniko'obo'. Comenta u ts'o'okol.

. Compiler' Comentario: "Ba'ale' bejla'e' ti' Cristo Jesústeech, tuláakal ma' judío, ku juntéene' náach ka'ach náach ts'o'ok u bisik ka'ansaj naats' ichil u k'í'ik'el Cristo.

Tuméen leti'e' leti'e' kjeets'el óolal, ku ts'o'ok u beetik le ka'ap'éelyéetel ts'o'ok u xu'ulsa'al le barrera, le pak'o' divide ti' le hostilidad, tumen aboliendo ti' u bak'el le ley yéetel u mandamientos yéetel reglamentos." (Efeso ilob 2:13-15 . End

Comment "Because the Jews did not want the bodies left on the crosses during the Sabbath, they asked Pilate to have the legs broken and the bodies taken down. The soldiers therefore came and broke the legs of the first man who had been crucified with Jesus, and then those of the other. But when they came to Jesus and found that he was already dead, they did not break his legs. Instead, one of the soldiers pierced Jesus' side with a spear, bringing a repentina flujo k'í'ik'elyéetel ja'.

«Ka máan k'iine', José ti' Arimateae' tu k'áataj ti' Pilato utia'al u wíinkilil Jesús, bejla'e'

Josée' juntúul disipulo Jesús, ba'ale' ta'akmil tumen tu ch'a'ajsaajkil ti' le judío'obo'.

Yéetel u permiso Pilatoe', taale' ka tu bisaj lewíinklal tu'ux yano'. wíinkilal, le ka'atúul ti' leti'ob envuelto, yéetel le especias, ti' tiras lino lela' Lela' ti' consonancia yéetel le

costumbres enterramiento judío. Ti' le tu'ux Jesús bin crucificado, yaan ka'ach jump'éeel jardín, ka ti' le

jardínjump'éeel túumben muknal, ti' le ku Mix máak ts'o'ok u ts'a'abal. ... Tu balk'esaj jump'éeel nojoch tuunich tu táan le joolnajo' ka'aj bini' ka'aj bini'". (Juan 19:38-42; Mateo 27:60).

"When the Sabbath was over, Mary Magdalene, Mary the mother of James, and Salome bought spices so that they might go to anoint Jesus' body. Very early on the first day of the week, just after sunrise, they were on their way to the tomb and they asked each other, 'Who will roll the stone away from the entrance of the tomb?' But when they looked up, they saw that the stone, which was very large, had been rolled away. As they look, ti' le muknalo', tu yilo'objuntúul táankelem xi'ipalvestido ti' jump'éeel sak nook' kulukbal tu x-no'oj, ka'ach alarmados. Ki'iki't'anta'ako'obyéetel tu k'askúunto'ob le ko'olelo'obo' ka púuts'o'ob te' muknalo'. (Marcos 16:1-8 .

U Comentar le compilador: Matthew tu ya'alaj yaan jump'éeel violenta terremoto, utia'al juntúul ángel ti' le Yuume' éem te' ka'ano' ka'aj bin te' muknalo', ka'aj tu ts'áajuba'ob tu paach le tuunicho' ka kulajyóok'ol. (Mateo 28:3). Comenta u ts'o'okol.

"Ba'ale' Maríawa'alakbal paach le muknal ok'ol. Ka'jo'op' u ok'ol, leti'e' tu t'óochpajal u paakat ti' le muknal ka tu yilaj ka'atúul ángelo'ob ti' sak, kotal tu'ux u wíinkilal Jesús ts'o'ok u sido, juntúul ti' u pool yéetel le uláak' ti' le wook. Tu k'áato'ob ti' leti', 'Ko'os, Ba'axten táan a wok'ol?' Ts'o'ok u ch'a'abal in Yuumtsil náachil,' tu ya'alaj, 'ka ma' in wojel tu'ux yaan ti' leti'e'Jesús. 'Ko'olel,' tu ya'alaj, 'Ba'axten táan a wok'ol? Ba'ax leti'e' táan a kaxtik'e' táan a kaxtike'exe' tu tukultaj leti' le jardineroo', tu ya'alaj, 'Sir, wa ts'o'ok a bisik, a'alten tu'ux ts'o'ok a ts'áaik, yéetelyaan in k'uchul ti' tu ya'alaj ti' leti', 'María.' Leti'e' tu sutuba tu tojil yéetel tu yawtaj ti' arameo, 'Rabboni' u k'aaba' Te'ex kex beyo' ka suunaj tu yiknal leTaatao', xeen tu lugar in suku'uno'ob (lesuku'uno'obo') ka a wa'altí'ob: <Tene' táan in suut tu yiknal in Taata yéetel a Taata, ti' in Dios a Diose'ex>. María Magdalene bin ti' le discípulos yéetel le noticia: 'Ts'o'ok in wilmaj Yuumtsil!' Ka tu ya'alaj ti' leti'ob u tu ya'alaj le ba'alo'oba' ti' leti'." (Juan 20:11-18).

"Ti' le tarde ti' leyáax k'iin le semana, ka le discípulos bino'ob múuch', yéetel le joolnajo' cerrada tumen sajakil le judío, Jesús taal kawa'alakbal ichil leti'ob ka tu ya'alaj, 'Jeets' u yéetel te'ex!' Ka' tu ya'alaj le ba'ala', tu ye'esaj ti' leti'ob u k'abo'ob

yéetel tséel. Le ba'alo'objach ki'imakchaj u yóolo'ob ka tu yilajo'ob Yuumtsil. Tu
ka'atéen, Jesús tu ya'alaj, 'Jets' óolyéetel! le Kili'ich Pixano'. Wa ka perdonarte'ex je'el
máaxak u k'ebane', ts'o'ok u perdonarta'alo'ob;

Cristo, "U Paal le Kuxa'an Dioso'" (Mateo 16:15, 16) tu ya'alaj ti' u disipulo'obe' leti' u k'áat

crear jump'éel múuch' "llamados máako'ob" (k'uj) u K'uj pondría ti'jump'éel Reino ku vendría yéetel le páajtalil ichil u kuxtal útil ti'yaan presente.

Leti' ka'ach asab específico yóok'ol le k'iin u Reino taal ken "tu ya'alaj ti' leti'ob, 'Kin wa'alik ti' teeoh

u jaajil, yaan ti' le máaxo'ob wa'alakbalo'ob waye' ma' u sabor le kíimilo' Ma'ili' ti' u yiliko'ob u reino Dios ku taalyéetel páajtalil'" (Marcos 9:1).

Compiler' Comentario: Le beetike', k-ilik Cristoe' yaan u jets'ik u k'ujnaj ichil tuláakal u kuxtal jujuntúul ti' le máaxo'ob ku yu'ubiko'obo'. Comenta u ts'o'okol.

Ma' sen úuch u ya'al Jesús ka'aj tu ya'alaj ti' Judas yaan u traicionar ti' leti', tu ya'alaj, "Teeoh le máaxo'obyaaan ti'obo' Wa'alajen tu yicnal ti' in túuntaj in wóol. Yéetel kin ts'áaikte'ex jump'éel reino, je'ex in Taata k'ubéenta'abjump'éel ti'e' tene', utia'al ka a jaante'exyéetel a wuk'ik in mesa ti' in reinoyéetel in kutsal te' trono'obo', utia'al a juzgarke'ex le doce ch'i'ibalo'ob Israelo'» (Lucas 22:28-30).

Comentario: Yaan máax ku creertik le apóstolo'obo' ts'a'abo'ob ichil u najilk'uj Cristo ti' le súutuka' je'el bix tu ts'áaj ti' leti'ob u Reino.

Je'el bix leti'e' listo utia'al u suut ti' Dios, leTaata, "Jesús taal ti' leti'ob ka tu ya'alaj: 'Tuláakal páajtalil ti'

Ts'o'ok u ts'a'abalten le ka'anyéetelway yóok'ol kaabe'. Bey túuno', xeene'ex a beet u aj canbalo'ob tuláacal múuch' caajo'ob. ku ts'áaik u yokja'ob tu k'aaba' leTaatao', le Paalo' yéetel le Kili'ich Pixano', yéetel u ka'ansa'alo'ob

leti'obe' u ti'al u yu'ubico'ob u t'aan tuláacal ba'ax dzo'oc in wa'alik ti' teeoh.Jach tujaajil, tia'anen ta wéetele'exé', tu xuul le ja'abo'obo'» (Mateo 28:18-20).

"Tu ya'alaj ti'ob, 'Xeen ti' tuláakalyóok'ol kaab ka k'a'aytik le ma'alob péektsil ti' tuláakal le ba'alo'ob beeta'ano'obo'. Je'el máaxak ka u oksaj óolte'e' yéetel ku okja'e' yaan u salvarta'al, ba'ale' je'el máaxak ma' tu creertike' yaan u condenarta'al.'" (Mark

16:15-17).

"Ti' in yáax áanalte'e', Teófiloe', tin ts'íibtaj tu yóok'lal tuláakal le ba'ax káaj u beetik Jesúsyéetel utia'al in ka'ansik tak ka'aj bisa'ab tak te' ka'ano', ka'aj ts'o'ok u ts'áaik t'aano'obyóolal le Kili'ich Pixan ti' le apóstolo'obo' tu yéeyaj. Ka' ts'o'ok u mu'yaj, tu ye'esaj ti' le máako'oba' ka tu ts'áaj le ba'alo'ob convincentes ti' leti'e' kuxa'an. Leti'e' chíikpaj ti' leti'ob ichil jump'éel k'iin cuarenta k'iino'obyéetel k'iino'ob tu yóok'lal le reino ti' Dioso'. Ti' jump'éel k'iin ka'alikil ka'achyéetel ka'achyéetel ka'achi'. Leti'e' chíikpaj ti' leti'obyóok'ol jump'éel k'iin ti' cuarenta k'iino'obyéetel k'iino'obyóok'ol le reino ti' le reino ti' K'uj ba'ale' pa'atik le siibal in Taata prometido, ku ts'o'ok a wu'uyik in t'aan.

«Tu ya'alajti'ob: «Ma' unaj a wojéeltike'ex ba'ax k'iin wa u k'iinilo'ob leTaatao', ts'o'ok u ts'a'abal tumen leTaatao', ba'ale' te'exe' yaan a k'amke'ex páajtalil ken taalak le Kili'ich Pixano';

testigos ti'Jerusalén, yéetel ti' tuláakal Judea yéetel Samaria, tak tu xuul le lu'uma'.

"Táan u kaxtiko'ob intensamente tak le ka'ano' bey u bin, ka repentinamente ka'atúul máako'ob vestidos ti' sakwa'alakbal tu tséel leti'ob. 'Wíiniko'obo' u Galilea,' tu ya'alaj, 'Ba'axten wa'alakbalwaye' paakat ti' le ka'ano'? k'ucho'ob, bino'ob ti' le ka'anal ti' le sala tu'ux táan u p'áatal, le máaxo'obyano'ob ka'ach Pedro, Pedro, Santiago, Santiago

yéetel Andrew; Felipe yéetel Tomás, Bartolome yéetel Mateo; Santiago hijo u Alfaeus yéetel Simon le zeóteo, yéetel Judas hijo u James. (Ba'axo'ob 1:1-14).

Compiler' Comentario: Tuméen yáax ka'atéen ka' u k'eban Adányéetel Eva, lewíiniko'obo' séebyaan u pitik jump'éeel bix ken Je'e utia'al u leti'ob u reconciliados ti' Dios. Comenta u ts'o'okol.

Kex te' Biblia ku ye'esik ts'o'ok u chiikbesa'al Jesuso',yaan ba'axo'objachya'ab ba'axo'ob e'esik táan u ye'esko'ob

ts'o'ok u ye'esa'al tumen Jesús juntúul máak jachk'aj óola'an, je'ex u ye'esa'al tumen le Bibliao'. Le ts'íibo'ob táanxel lu'umilo'oba' tumen le úuchben historiadoro'ob tu máanso'ob le ba'ax ku ya'alik le Biblia tu yo'olalo' yéetel ti' u

taalo'ob Edward

C. Wharton ti' u áanalte' "Cristianidad: Juntúul kiis buuts jul ti' le k'ajláayo'."

Thallus, juntúul historiador s'ij tu kaajil Samaritano, kuxlajyéetel meyajnaj tu kaajil Roma tu yo'olal A.D. "Thalus, ti' le tercer áanalte' u historias, tsool náachil le

éek'joch'e'enil bey jump'éeel eclipse le k'iino'. " Africana declaró u objeción ti' le informe argumentando u jump'éeel eclipse le k'iino' ma'je'el ocurrir ichil le luna llena, bey

ka'ach le óoltaj ka Jesús kíimij ti' le k'iin Pascua. U muuk' le referencia ti' Tallus jach u le circunstancias u kíimile'Jesús bino'ob k'ajóolta'ano'obyéetel discutidos ti' le kaajil

Imperial tak ka chúumuk leyáax siglo. Ujaajile' ti' le crucifixión Jesús k'a'ana'an u sido bastante ma'alob k'ajóolta'an tumen le k'iino'je'el xano' k'iin, ti' le medida ti' le

creyentes bey Thallus tu tukultaj k'a'abéet u tsolik le asunto le éek'joch'e'en bey

jump'éeel Uláak ba'al natural. ... Irónicamente, Tallus' esfuerzos séen sido convertidos ti' le noj bejo' ti' le prueba histórica utia'al u Jesús yéetel utia'al u fiabilidad leyilaje' Mark ti' le éek'joch'e'enil ti' u kíimile' ku ya'alik "Ti' le éek'joch'e'en sexta p'isib taal yóok'ol tuláakal le lu'umo' le noveno p'isib." (Marcos 15:33).

Mara bar-serapion

Junp'éełts'íibtmaj te' Museo Británico' ku kanáantik u ts'íibil junp'éeł carta túuxta'an ti' u hijo tumen juntúul sirio
Mara Bar-Serapion, tu'ux leti',t'aanaj ti'Jesús, mix le rey yaan u na'at utia'al u ma'alo'ob; leti'e'
kuxlaj ti' le ka'ansaj ba'ax tu ts'áaj.

Cornelio Tacito

Jump'éeel historiador romano kuxtal ti'yan AD 50 u AD 100 tu ts'íibtaj yo'osal u k'áak'o' Nerón. "Bey u, utia'al u deshacer u ti' le informe, Nerón sujetó le culpáyéetel infligió le torturas asab exquisita ti'jump'éeel xook p'ekmaj utia'al u alboraciones, llamados cristianos tumen le populace. Christus, ti' le máax k'aaba'yaan ka'ach u ch'i'ibalil, muk'yajnaj tu le extrema pena ichil le reinadoTiberio ti' u k'abjuntúul k procuradores, pontio Pílitio.

Plinio

Juntúul gobernador romano ti' AD 112 tu ts'íibtaj le emperador Tranan "Leti'obe' (Cristianos) bino'ob ti' le hábito ti' Much't'anta'ab ti'jun p'éeel kiin ta'acbil ba'al ma'ili' sásasile', le ca tu káaxaj jun p'éeel máacba'al ti' Cristoe' bey Kue' yéetel k'ax u leti'ob tumen juntúul solemne ma' u beetik mix jump'éeel k'aak'as escritura ... ka' le ba'ax ka'ach u suukil u ja'atsal, ts'o'okole' ku much'kuba'ob tu ka'atéen tia'al u jaantiko'ob ba'al jaantbil, ba'ale'janal ti' jump'éeel ordinario máak."

Seutonio

Jump'éeel analistayéetel funcionario le tribunal ti' le Najo'Imperial ichil le reinado Hadrian tu ts'íibtajyóok'ol AD 120 ti' u kuxtalil Claudio. «Bey le judío'obo' táan ka'ach u beetko'ob mantats' ba'alo'ob ma' jaajtak tu yo'olal le ba'axo'ob ku ya'ala'al te' tu'ux ku ts'a'abal ba'alo'ob k'aastak tu kaajil Christoo', Claudioe' tu jóo'saj ti' Roma

Josefoe' juntúul historiador romano-judío ti' leyáaxsiglosíij tu kaajilJerusaléno', ka ts'o'oke' u jaats ti' u lu'umilJudea romanoe', tu kaajil AD 33.Josefoe' yaan junp'éeel ba'axjats'uts u

yila'al. "Ka yaan ka'achyóok'ol le k'iin, juntúul máak sabia, wa jaajile' k'a'ana'an k t'anik ti' juntúulmáak; tuméen leti' ka'ach jump'éeel dolor maravilloso meyajob, juntúul

aj-ka'ansajo' ti' le máako'obo' ku k'amik u jaajil yéetel le ki'imak óolal. Leti' ka'achyóok'ol ya'ab judíoyéetel xan ya'ab griegos. Le máako' ka'ach le Mesías. Ka ka Pilato había

condenado ti' le cruz ti' le instigación k líderes k líderes le máaxo'ob ku amaba le amaba ti' le k'oja'ano'obo' ti' le k'oja'ano'obo' ti' le k'oja'ano'obo' k'iin kuxa'an tu ka'atéen, bey le

profetas habían predichoyéetel tu ya'alaj ya'ab uláak' ba'alo'ob maravillosas ti' leti'.. Ka incluso bejla'e' le carrera le cristianos, bey u k'aaba' ti' leti', láayli' ma' kíimiljóok'ol.

Le je'ela' cita u F. F. Bruce resume le ba'ala'jach chika'an. "Je'el ba'ax uláak'je'el u páajtal u

tuukul ti' le pruebas ti' leyáax escritores judíos yéetel gentiles...ku beetik Ba'axten lo beyestablecer, utia'al le máaxo'ob ma' tu yóotik u t'aan le ts'íibo'ob cristianaso', le máax ku chíikpajal tu yóok'olJesuso'.

Yaan escritores páajtal báaxalyéetel le fantasíajump'éeel 'Cristo-mito,' Ba'ale' ma' u beetiko'ob ti' le lu'umo' ti' u ye esajilo ob históricos. Le historia ti' Cristo jach bey axiomático (autovidente) utia'al jump'éeelimparcial

historiador bey le historidadJulio César. Ma' leti' le historiadores ku propagan le teorías 'Cristo-mito'."

K'alts'íib

Jesús ti' Nazarete' leti' u Misterioil Dios. Ka'aj ts'o'ok u túuntik u yóol Jesús tumen Satanás, le ángel rebelde, Jesuse' káaj u ya'alik ba'ax ku ya'alik u k'ubent'aan ti' sa'asilyéetel u salvación. Ka'aj ts'o'ok u santificarkuba Jesús

sacrificio (clúfición), U ka'a kuxtal, yéetel u ascensión, U k'ubent'aan ti' le reconciliación káaj u beel

proclamado yéetel ofrecido ti' tuláakal le máako'obo'. Tuláakal le máaxo'ob ku ts'áaik u fe, confianza, ka obediencia ti' leti'e' ku reconcilia ti' u Creadoryéetelts'áaj ti' u wíinkilal Cristo, U iglesia.

1. Ka okja'anaj Jesús (yéeya'ab) tumen Juan

- a. ___ Je'ek'abta'ab le ka'ano'.
- b. ___ Le u Pixan Kuo j éem ti' leti'.
- c. ___ Junp'éel t'aane' tu ya'alaj, "lela' in yaabilaj Paal, máax ma'alob ki'imak in wóol."
- d. ___ Tuláakal le ba'axo'ob ts'o'ok u ya'ala'alo'
- e. ___ Mixba'al úuch, chéen tu ch'a'aj mojado

2. Le K'aasilba'alo' tu túuntaj u yóol Jesús yéetel u ts'íibolalo'ob

- a. ___ O'och
- b. ___ Muuk
- c. ___ Le ba'alo'ob xooko'obo'

3. Jesuse' tu ya'alaj ti' le samaritana leti' le Mesíaso'

Jaaj ___ Ma' jaaji' ___.

4. Leti'e yo'olal Cristoo' ku ka'a biskubayéetel Dios.

Jaaj ___ Ma' jaaji' ___.

5. ¿Ba'ax úuch tu k'iinilo'ob u ma'achalyéetel u juicio Jesús?

- a. ___ k'áatchi'íta'abyo'olal u ka'ansajo'ob
- b. ___ tu ch'a'aj u yich
- c. ___ tu k'ubo'ob ti' Pilato utia'al u p'is óolta'al
- d. ___ ma' tu kaxtaj u si'ipil
- e. ___ tu ch'a'aj u chi'
- f. ___ yaan ka'ach ti' jump'éel u coronail k'i'ixo'ob ts'a'ab tu pool
- g. ___ proclamado tumen Pilato "Rey wa le judío'obo"
- h. ___ Tuláakal le ba'axo'ob ts'o'ok u ya'ala'alo'